

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת יבמות

דפים ל - לה, פרשת וירא תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

דף ל- לא

*ג' אחין ובי אחיות. *הספיקות בגט וקדושין. *חזקת היתר לשוק. *זמן בשטרות.

א. המקרים בשלשה אחין ושנים מהם נשואים שתי אחיות, ומאי קמ"ל 1. מת אחד מבעלי אחיות ועשה בה נשוי נכרית מאמר ומת נכרית חולצת, ואם לא עשה מאמר למ"ד אין זיקה מתייבמת וקמ"ל דאין זיקה אף בחד אחא, ולמ"ד יש זיקה ה"נ חולצת וקמ"ל לאפוקי מב"ש דאמרי מאמר קונה לגמרי. 2. אם הנכרית נעשית צרת אחות אשה פטורה, והתנא הקדים את הבבא הראשונה איידי דחביבה ליה ומשנה זו לא זזה ממקומה. 3. מת האח הראשון וייבם נשוי נכרית ואח"כ מתה אשת השלישי ואח"כ מת נשוי נכרית, הרי אחות אשתו לשעבר אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. מת נשוי האחות ואח"כ מתה אשתו של שני אסורה להתייבם, וקמ"ל אפילו שחזרה ונראית בנפילה הראשונה וכן שיש אח ולכן עדיין לא נדחתה מהאי ביתא. 4. גירש בעל האחות ואח"כ מת נשוי נכרית והמגרש ייבם ואח"כ מת, מותרת להתייבם לשלישי אף שבעבר היה נשוי לאחות אשתו. ואם יבם ואח"כ גירש שאז היו צרות בבת אחת קודם הנפילה, פליגי האם מדייקינן שאסורה וש"מ יש זיקה אפילו בתרי אחי ונישואין הראשונים מפילים, או שמותרת דאין זיקה ומיתה מפלת.

ב. הספיקות במשנתינו, בגירושין: כתב ידו בלא עדים, עדים ואין זמן, או זמן ועד אחד, ובקידושין ספק קרוב לו. ולא קאמר הכי בגירושין 1. לרבה אינה מגורשת, משום שעומדת בחזקת היתר לשוק. 2. יגיד עליו ריעו בתרוייהו ומגורשת, וקשיא מלשון זהו ספק. 3. מגורשת, ואתי למעוטי קידושין בלא זמן דמקודשת.

ג. הקושיות לרבה דקאמר שעומדת בחזקת היתר לשוק 1. בקידושין נמי אל תאסרנה מספק, ואמר דאזלינן רק לחומרא וידעינן לה מזה שצריכה ואף אם תתייבם אין בכך כלום, אבל בגירושין אם תחלוץ חיישינן שמא תתייבם. 2. נפל הבית עליו ועל בת אחיו צרתה חולצת אף דחזקתה מותרת לשוק דהויא צרת ערוה, וזו חומרא דאתי לידי קולא שמא תתייבם. ודחי דמפולת לא שכיחא, או דליכא למימר קמו בה רבנן במפולת משא"כ בגט. 3. גבי זרק גט תנן מחצה על מחצה חולצת, ודחי דאיירי בשתי כיתי עדים דהויא ספיקא דאורייתא, והכא בבת אחת דהויא ספיקא דרבנן דומיא דקידושין, ודחי דאף בשתי כיתי עדים הויא ספיקא דרבנן ומוקמינן אחזקה כמו נכסי דבר

שטיא, לכך נדחו דברי רבה.

ד. תקנת זמן בשטרות 1. בקידושין לא מעכב, למ"ד דזמן בגט משום פירי ליכא בארוסה, ולמ"ד שמא יחפה על בת אחותו משום דאיכא דמקדש בכספא, או דלא אפשר כיון שאין היכן לשים את השטר דהיא תמחוק והוא יחפה ואצל העדים חיישינן שיעידו מתוך השטר. 2. בגיטין מעכב, ולא חיישינן שתמחוק כיון דאתי להצלה דידה. 3. בעבד תקנו ואף דיש שקונים בכספא מיהו דרובא קונים בשטרא.

סוף דף לב- לג

*זיקת שני יבמין. *שני איסורין באחת. *ר"ח ובר קפרא ומחלוקתם. *זר ששימש בשבת.

א. עשה מאמר ביבמה ומת, לת"ק שתיהן חולצות כיון שיש עליה זיקת שני יבמין ולר"ש מיבם למי שירצה וחלוץ לשניה 1. הטעם לרבנן, להו"א מדאורייתא ודחי א"כ א"צ חליצה כלל, אלא מדרבנן וקרא אסמכתא וגזירה שמא יאמרו שתי יבמות הבאות מבית אחד מתיבמות. 2. אין ליבם חדא ולחלוץ לחדא, דיאמרו בית אחד מקצתו בנוי ומקצתו יחלוץ, ושמא יחלוץ ואח"כ ייבם וקאי בלא יבנה. 3. נתן גט למאמרו, לל"ק אסורה כיון דמיחלפה בבעלת גט, ולל"ב מותרת דנטל מה שנתן.

ב. באשת אחיו ואחות אשה, לר' יוסי חייב שתים, ולר"ש חייב רק אחת וזה מה שחל קודם. ומקשינן 1. לר"ש בנשא מת ואח"כ נשא חי דקודם חל איסור אשת אח תתייבם, ותירץ דאיסור אחות אשה תלוי וחל מיד כשפוקע איסור אשת אח. 2. לר' יוסי קשיא מחמתו ואשת איש דאמרינן נידון בזיקה הראשונה, ומתריצינן דמודה באיסור מוסיף ודחי מנשא מת ואח"כ חי דהוי כולל, אלא מעלה כאילו עשה שתים אבל חייב רק אחת ונפ"מ לקבורתו.

ג. מחלוקת רבי חייא ובר קפרא בשני איסורים 1. זר ששימש במקדש בשבת, לר"ח חייב שתים דשבת אסורה לכל ולא הותרה במקדש וזרים, ולבר קפרא חייב רק על הזרות כיון דשבת הותרה במקדש. 2. בעל מום ששימש בטומאה, לר"ח שתים דטומאה אסורה במקדש והותרה רק לתמימין, ולבר קפרא חייב רק אחת משום בע"מ כיון דטומאה הותרה במקדש. 3. זר שאכל מליקה, לר"ח חייב שתים משום נבילה וזרות דנבילה הותרה רק לכהנים, ולבר קפרא חייב רק אחת משום זרות כיון דנבילה הותרה במקדש.

ד. במה נחלקו רבי חייא ובר קפרא 1. באיסור כולל לר' יוסי, ודחי דמליקה שיכא רק בבית אחת ולא בכלל. 2. בבית אחת אליבא דרבי יוסי, ודחי דלר"ח רבי שנה אליבא דר"ש אבל לבר קפרא האם ר"ח משקר. 3. למסקנא פליגי בבית אחת ואליבא דר"ש, וקשיא למה בר קפרא נשבע, ולר"ח בר קפרא עירב כולל ובית אחת. והברייתא במחלוקת רבי יוסי ור"ש שיירה מליקה, לכן ע"כ ופליגי באיסור כולל ותיובתא דבר קפרא.

ה. האופן דזר ששימש בשבת חייב חטאת 1. שחיטה, הרי כשירה בזר. 2. קבלה והולכה, הוי טלטול בעלמא. 3. הקטרה, לרבי יוסי הבערה ללאו יצאת. 4. שחיטת פר כהן גדול למ"ד כשירה רק בו וזר היינו במי שזר אצלו. 6. לרב אשי קחשיב לאיסורי ולא לחטאות, ונפ"מ לקברו בין רשעים גמורים.

סוף דף לד

*נשים שהוחלפו בחופה והמ"ד. *ביאה ראשונה. *המתנת ג' חדשים.

א. שנים שקדשו שתי נשים ובשעת כניסתן לחופה הוחלפו חייבים משום אשת איש אשת אח אחות

אשה ונדה, ובגדולות מפרישין שלש חדשים שמא נתעברו ונפסלו מתרומת אביהן. ובעי מאן האי תנא דמחייב כולל ומוסיף ובת אחת 1. ר"מ דמחייב על אכילת אחת ארבע חטאות ואשם ובשיטת רבי אליעזר שהטועה בדבר מצוה חייב, או אף כרבי יהושע והכא חייב כיון שאין זמנו בהול כמו בתינוקות או בתרומה בערב הפסח. 2. בבת אחת וכר"ש, ומשכחת לכל דיני אישות שחלו יחדיו בפגע שליח בשליח וכך הקידושין חלו בבת אחת, נדות בשופעות במלאות י"ג שנה לגברי ובמלאות י"ב שנה דנשי.

דיני ביאה ראשונה 1. לא מתעברים, והכא דמפרישים שבעלו ושנו. 2. תמר התעברה מיהודה כיון שמיעכה באצבע שהרי ער ואונן שמשו שלא כדרכה, ער כדי שלא תתעבר ויכחיש יפיה ואונן כיון שלא לו יהיה הזרע ונאמר גם אותו שמת באותה סיבה, והא דאמרין דמינקת דש מבפנים וזורה בחוץ כער ואונן היינו בכך שמשחית זרעו. 3. בטבילת שכבת זרע נאמר אותה וממעטינן לרבי יהודה כלה והטעם שהתורה חסה על תכשיטי כלה או כיון שלא מתעברת, ולבנן למעט שלא כדרכה ופליגי אי שכבת זרע אתי למעט העראה או גם שלא כדרכה.

דיני המתנת שלשה חדשים 1. בקטנה בת ישראל בזנות לל"ק צריכה להמתין דגזרו משום גדולה ולל"ב א"צ דזנות בקטנה לא שכית. 2. ממאנת א"צ להמתין. 3. קטנה בגט צריכה להמתין. 4. גיורת ושפחה לרבי יהודה צריכים להמתין ולר' יוסי א"צ, ופליגי להו"א משום דמזנה משמשת במוך ודחי מיוצאה בשן ועין שלא יודעת לשמור עצמה, ולמסקנא מזנה מתהפכת ורבי יהודה חייש שלא תתהפך יפה. 5. אנוסה ומפותה, לרבי יהודה צריכה להמתין ולר' יוסי א"צ ופליגי כנ"ל.

הלכן עלך פרק שלישי – ארבעה לחון

פרק רביעי – החולץ ליצימתו

סוף דף לה

*מעוברת. *אין הולד קיימא. *צרת מעוברת שחלצה.

דיני מעוברת 1. חלץ לה וילדה, אם היה הולד של קיימא התברר שהחליצה אינה כלום וכשרה לכהונה, ובאינו של קיימא הוי חליצה ופסולה לכהונה. 2. כנס וילדה, זרע של קיימא יוציא וחייבים בקרבן חטאת, אינו של קיימא יקיים, ספק יוציא וחייבים באשם תלוי. 3. חליצת מעוברת לרבי יוחנן הוי חליצה ולר"ל אינה חליצה, ופלוגתייהו מסברא אם שייך לומר תיגלי מילתא למפרע אם יבא אליהו ויאמר שתפיל או בקרא בן אין לו אי דרשינן עיין עליו. 4. כנס מעוברת והפילה, לל"ק לרבי יוחנן הוי ביאה, ולל"ב לכו"ע אינה ביאה.

ביאור המשנה בדין החולץ ליבמתו ואין הולד של קיימא לרבי יוחנן ולר"ל 1. פסלה לכהונה, לר"ל מדרבנן ולחומרא, ולרבי יוחנן אף א"צ חליצה. 2. אין הולד של קיימא יקיים, לר"ל יחזור ויבעול ויקיים, ולרבי יוחנן רצה יוציא רצה יקיים.

אמרין במשנה הכונס את יבמתו ונמצאת מעוברת לא תנשא צרתה, ומפרשינן 1. שמא אין הולד בן קיימא, ש"מ דביאת מעוברת לא פטרה וקשיא לל"ק ונדחתה. 2. לאביי לכו"ע ביאת מעוברת אינה ביאה ופליגי בחליצה, וקשיא דכל העולה ליבום עולה לחליצה. 3. לרבא לא תנשא שמא יהא הולד בן קיימא, וביאת מעוברת אינה ביאה אך פוטר רק כשיצא לאויר העולם וכן חליצתה אינה חליצה אבל באין הולד של קיימא חיילא, וקשיא לר"ל. 4. לר"ל חליצת מעוברת בכל גונא לא פטרה, והא דאמרין שהולד פוטר כשיצא לאויר העולם למימרא דאי אפשר להתיר את הצרה מיד משום דרובא יולדות ולד מעליא.

שאלות לחזרה ושינון

- א. נשים שהוחלפו בכניסתן לחופה, ומאן האי תנא (2)
 ב. דיני ביאה ראשונה (3)
 ג. דיני המתנת שלשה חדשים (5) הדרן!
 פרק רביעי- החולץ ליבמתו

- א. דיני מעוברת (4)
 ב. ביאור המשנה בחולץ והולד אינו של קיימא (2)
 ג. מאי קאמר שהחולץ למעוברת לא תנשא צרתה (4)

- א. המקרים בשלשה אחין ושנים מהם נשואין שתי אחיות, ומאי קמ"ל (4)
 ב. הספיקות בקידושין ואמאי לא קאמר בגירושין (3)
 ג. לרבה עומדת בחזקת היתר לשוק, והקושיות (3)
 ד. תקנת זמן בשטרות (3)

- א. עשה מאמר ביבמתו ומת, המח' ומ"ט (3)
 ב. המח' בחיוב על אשת אחיו ואחות אשה, והקושיות (2)
 ג. מחלוקות רבי חייא ובר קפרא בשני איסורים (3)
 ד. האופן שנחלקו רבי חייא ובר קפרא (3)
 ה. האופן שזר ששימש בשבת חייב חמאת (6)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס!

יצאו לאור בס"ד מסכתות:

- מכות שבועות
- עבודה זרה הוריות
- מחורדין בפ"ד
- זבחים
- מנחות
- חולין
- בכורות עם הקדמות ומושגים
- ערכין-תמורה
- כריתות-מעילה
- נדה

- יבמות
- כתובות
- נדרים
- נזיר סוטה
- גיטין
- קידושין - עם תורתך שעשועי, סימני הדרף, ותוספתא
- בבא קמא
- בבא מציעא
- בבא בתרא א-ב
- סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

- ברכות עם מחורדין בפ"ד.
- שבת מהדורה חדשה.
- עירובין
- פסחים
- שקלים ר"ה
- יומא
- סוכה
- ביצה תענית
- מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א
- מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

- נשיח בחוקין** 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
- בחקותין אשתעשע** - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
- עתים לתורה** - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.
- שירת ישראל** - סוגיות מסכת ב"ק.
- קיצור חודים** מנוקד ומסודר.
- קיצור אלשין רות**
- קיצור אלשין אסתר**
- קיצור אלשין איכה** בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.
- באהבת תשגה תמיד** - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
- איזוהי דון ישרה** - כיצד ללמוד לשגן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
- הקדמות ומושגים** - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~109~

המערכת